

ALLIANSSIN LAUSUNTO KANSALAISALOITTEESTA RAISKAUKSEN MÄÄRITELMÄN MUUTTAMISEKSI SUOSTUMUSPERUSTAISEKSI (KAA 2/2019 vp)

Suomen nuorisovaltuusto Allianssi kiittää eduskunnan lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua kansalaisaloitteesta ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Lyhyesti

- Allianssi kannattaa kansalaisaloitetta. Nykylainsäädäntö, jossa raiskauksen tunnusmerkkeinä ovat pääasiassa väkivalta, sekä sen uhka tai vastustaminen, on räikeässä ristiriidassa sen kanssa, että seksuaalinen itsemääräämisoikeus on ihmisoikeus ja perustavanlaatuinen osa ihmisarvoista elämää.
- Raiskauksen määritelmän muuttaminen suostumusperustaiseksi olisi selkeä viesti yhteiskunnalta: seksin harjoittaminen siihen suostumattoman henkilön kanssa on rikos.
- Suurin osa raiskausrikosten uhreista on nuoria. Suostumusperustainen määritelmä raiskauksesta helpottaisi erityisesti tilanteita, jossa uhri ei kyennyt vastustamaan tekijää esimerkiksi nuoren ikänsä vuoksi. Määritelmä, joka vastaa paremmin uhrin kokemusta seksuaalisesta väkivallasta, auttaa myös nuorta hahmottamaan, että häneen on kohdistunut rikos.

Nykylainsäädännön ongelmista

Nykyinen raiskauslainsäädäntö määrittelee raiskauksen käytetyn väkivallan tai sen uhkan kautta eikä suostumuksen puutteen kautta. Tämä on ongelmallista rikoksen uhrin kannalta.

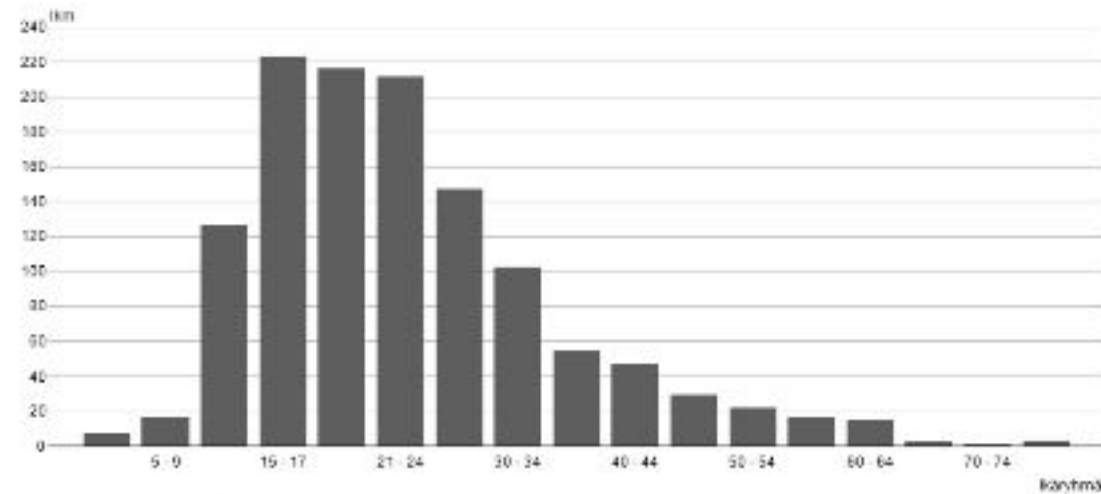
Kuten kansalaisaloitteen perusteluteksteissä ansiokkaasti osoitetaan, mikäli raiskaukseen ei liity muuta henkilöön kohdistuvaa fyysistä väkivaltaa tai sillä uhkaamista, edellytetään, että raiskauksen uhri on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai ilmaisemaan tahtoaan. Jos uhrin toimintakyky on kuitenkin tallella, edellytetään häneltä käytännössä vastustelua tai muuta tahdonilmaisua. Tämä on ongelmallista, sillä liikkumattomuus ja lamaantuminen ovat yleisiä reaktioita raiskaustilanteissa. Tämän johdosta moni raiskaus, jossa uhri ei kyennyt vastustamaan tekijää esimerkiksi nuoren ikänsä vuoksi, saattaa jäädä tunnistamatta ja rankaisematta.

Lisäksi raiskauksen määritelmän monimutkaisuus vaikeuttaa uhrin kykyä tunnistaa tapahtunut rikos ja viedä asiaa eteenpäin. Jos raiskaus määriteltäisiin suostumuksen puutteen kautta, lähettäisi yhteiskunta vahvan viestin: seksin harjoittaminen siihen suostumattoman henkilön kanssa on rikos.

Koska moni raiskauksen uhri on nuori, yksinkertainen ja arkielämän määritelmää paremmin vastaava lakipykälä laskisi todennäköisesti ilmoittamiskynnystä, sillä määritelmä, joka vastaa paremmin uhrin kokemusta seksuaalisesta väkivallasta, auttaa nuorta hahmottamaan, että

häneen on todella kohdistunut rikos. Rikosuhritutkimusten perusteella voidaan päätellä, että vain murto-osa raiskaustapauksista ilmoitetaan poliisille. Siksi ilmoittamiskynnyksen madaltaminen olisi äärimmäisen tärkeää.

Kuva: Raiskausrikosten uhrin ikäryhmittäin 2018

Lähde: Rikos- ja pakkoheimistölaitos, Tiivisraportti

Lopuksi

Raiskauksen määritelmän muuttamisessa on kyse seksuaalisesta itsemääräämisoikeudesta. Kehollinen koskemattomuus ihmisoikeus ja perustavanlaatuisen osa ihmisarvoista elämästä. Nykylainsäädäntöä, jossa pääasiallinen huomio kiinnittyy väkivallan uhkaan ja uhrin vastusteluun rikoksen tekijän toimien sijaan, voidaan pitää elämälle vieraana.

Helsingissä 20.11.2019

Elisa Gebhard

Elisa Gebhard
Puheenjohtaja

Anna Munsterhjelm

Anna Munsterhjelm
Toiminnanjohtaja

Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry

Lisätiedot: Eero Löytömäki, p.044 416 5262